

САНА ОЛОХ

12+

2021 сыл
Балабан
ыйын
24 күнэ
бээтинсэ
№ 59 (11812)

Чурапчы улууһун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • sanaoloh

— ПОЗДРАВЛЕНИЕ —

— УЛУУСКА — БУ КҮННЭРГЭ —

Уважаемые якутяне! Сограждане!

От имени руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично горячо поздравляю вас с Днём государственности Республики Саха (Якутия)!

В этот знаменательный день в 1990 году Верховным Советом Якутской АССР была принята Декларация о государственном суверенитете. Этот документ отвечал требованиям того времени, когда в нашей стране происходили колоссальные изменения политического и экономического устройства, и стал поистине судьбоносным для каждого якутянина.

В новых реалиях Республика Саха (Якутия) определила свой правовой статус и дальнейшие пути развития в незыблемом историческом единстве с Российской Федерацией.

Мы отдаём дань уважения лидерам республики и общественности Якутии, которые в сложнейшей политической обстановке сумели принять единственно верное решение, которое определило наше будущее на годы вперёд.

Якутяне традиционно ответственны в проявлении своей гражданской позиции. На днях мы приняли активное участие в выборах Государственной Думы Федерального Собрания, осознавая высокую значимость этого политического события для будущего нашей Родины.

Сегодня наша родная Якутия в сплочении многонационального народа уверенно идёт по пути реализации крупнейших проектов практически во всех сферах жизни. Мы сохраняем лидирующие темпы экономического и социального развития на Дальнем Востоке.

Особое внимание уделяем росту благосостояния и качества жизни каждого жителя республики. Вместе со всей страной у нас стартует масштабная программа социальной догазификации населённых пунктов, успешно реализуются национальные и региональные проекты, строятся дороги, вводятся промышленные и социальные объекты.

Нашим неизменным приоритетом является создание комфортного и развивающего пространства детства. Мы продолжаем строить новые школы, детские сады по всей республике. За последние три года построено 26 школ и 55 детских садов. Только в этом году мы вводим 14 школ и 14 детских садов.

Впереди у нас ещё более грандиозные планы, чтобы обеспечить детям высокое качество образования и возможность учиться в одну смену.

Масштабное строительство идёт в сфере здравоохранения. При поддержке федерального правительства в столице республики в ближайшие годы будут введены два крупных объекта – кардиологический и онкологический диспансеры.

В четырёх районах Якутии по программе модернизации первичного звена здравоохранения началось проектирование и строительство больничных комплексов и поликлиник.

Наряду с радостными событиями и динамичными процессами нам приходится преодолевать самые серьёзные вызовы. В этом году мы столкнулись с небывалой угрозой лесных пожаров. В борьбе с огненной стихией сплотилась вся многонациональная Якутия – и стар, и млад. Благодаря массовому подъёму якутян и беспрецедентной помощи федерального центра мы выстояли в этой сложнейшей и опасной битве.

Мы идём только вперёд! Работаем в полную силу, у нас много планов. Наши победы вдохновляют на новые цели и горизонты. В 2022 году мы будем отмечать 100-летие Якутской АССР. Наступает новая эра в развитии республики, в которую мы вступили вместе – с гордостью за нашу родную землю. Мы готовы совершать новые трудовые подвиги во имя её процветания, будем и дальше создавать мирную и счастливую жизнь!

Дорогие якутяне! Ещё раз поздравляю всех вас с праздником – с Днём государственности Республики Саха (Якутия)! Желаю каждому из вас крепкого здоровья, благополучия и счастья! Пусть возможности, которые вам дарит каждый новый день, становятся вашими достижениями!

Вперёд, Якутия!

Айсен Николаев,
Глава Республики Саха (Якутия).

Улууска "Быыбар-2021" түмүктэннэ

Эрдэ суруллубутун курдук Чурапчы улууһун үрдүнэн барыта холбоон, 29 быыбардыыр учаастак үлэлээтэ. Улуус үрдүнэн Госдума уонна муниципальный быыбарга 8 526 (59,50%) киһи куластааһынна кытынна.

Быылыгы быыбарга улууска инники күөнгэ 4105 (48,15%) куластаах "КПРФ" табыста, иккис – "Биир ньыыл Арассыйа" 2950 (34,60%), үһүс – "Новые люди" 655 (7,68%).

Биир мандааттаах быыбардыыр уокурукка Петр Аммосов ("КПРФ") – 2589 (30,37%), Василий Николаев ("Новые люди") – 2214 (14,24%), Петр Черкашин ("Биир ньыыл Арассыйа") – 2192 (25,71%).

Чурапчы улууһугар үс күннээх быыбар түмүктэннэ. Дьон-сэргэ быыбардыыр учаастактарыгар көхтөөхтүк кэлэн куластаатылар. Быыбар ыйтылларын устата кэтээн көрөөччүлэр үлэлээтилэр. Бэйэм үс күн устата 681 нүөмүрдээх быыбардыыр учаастакка кэтээн көрөөччүнэн үлэлэтим. Быыбарга эпидемиологическай балаһыанньа ирдэбиллэн харыстанар мизэрлэр тогору тутуһулунулар. Ол курдук хас биридди быыбардааччы кыраадыһын мээрэйдээн, уруучука, мааска, бэрчээккэ бэрилиннэ. Дьон

мустуута күүстээхтик тахсыбакка, бэйэ-бэйэлэрин тэйиччи сылдыһы тарылтат, – диир уопастыбаннай көрөөччү Наталья Кузьмина кэспир.

Арыылаах, Хадаар олохтоохторо баһылыктарын таллылар.

РФ Судаарыстыбаннай дуума быыбарын кытары Чурапчы улууһугар икки нэһилиэккэ муниципальный быыбар буолла.

Ол курдук, Арыылаах нэһилиэгэр Алексей Лобанов 114 кулаһы, оттон Хадаар нэһилиэгэр Афанасий Степанов 236 киһи итэҕэлин ылан, нэһилиэк баһылыктарынан талылыннылар.

Мындабайыга, Хадаар-Хоптоҕо элбэх мандааттаах улуус Мунньабын дьокутааттарын таллылар.

Быыбарга 381 киһи кыттыбытыттан үгүс киһи итэҕэлин ылан, 295 (77,21%) куластаах Болугур нэһилиэгин урбаанныыта Данил Павлов буолла.

Оттон Хадаар нэһилиэгэр 382 киһи быыбардаабытыттан, улуус дьаһалтатын тыа хаһаайыстыбатын начаалынньыга Александр Сивцев 161 кулаһы ылла.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

**ДАНИЛ ПАВЛОВ:
"ҮҮНҮҮҮЧҮГЭЙ, КҮММҮТ
ТУРАН БИЭРДЭ!"**

"Сайдыы" бааһынай хаһаайыстыба баһылыгын Данил Данилович Павлов улууспутугар билбэт киһи суоҕа буолуо. Эдэр пиэрмэр хортуппуйу, моркуобу үүннэрбитэ балай да кэм буолла. Ааспыт быыбардарга Данил Данилович нэһилиэгин дьон-сэргэтэ улуус мунньабын дьокутаатынан таллылар.

Күммүт туран бизрээ, үүнүү быһыл үчүгэй. 40-ча киһи кэлэн субуотунньуктуу сылдьар. Эбии уһууаан кэлэтиһбэ кэлэн көмөлөһүөхтээх. Бүгүн нэһилиэк дьаһалтатыттан, нэһилиэгим биридүүлэн дьон, таһыа Брызгаева салалталаах улуус дьаһалтатын финансовый отделын үлэһиттэрэ кэлэн үлэли сылдьаллар.

Улууһум дьонугар анаан кэлэр нэһилээ диэки хортуппуй уонна моркуоб атылыны тийиһим. Быһыл биир куул хортуппуйу, илдьэн бизригэ өнгөтүн кытары, 2100 солкуобайга, оттон моркуоб киһилэтин 70 солк. атылыһым, – диир Данил Данилович үлэтигэр быыс булан, сибээскэ тахса сырытта.

Эдэр урбаанныыт итини таһынан, улуус оскуолаларын, уһууааннарын оҕуруот аһынан хаачыйар. Данил Данилович бэйэтин дьиз кэргэнин кытары үгүс санаа аахсыаларыгар кыттар, холобур, сылын аайы улууска ыйтыллыбыт Ийэ дэһээдэтигэр элбэх оҕолоох ыалларга 75 куул хортубсканы түнэппитэ.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

— ИЛ ДАРХАН НЭДИЭЛЭТЭ —

Айсен Николаев үлэтин сүрүн түгэннэрэ

Балаган бийин 14 күнүгэр Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэ сиригэр «уотугар ойуур баһаарынан биллэриллибит эрэгийиэн таһымнаах ыксаллаах быһыы-майгы эрэһиимин уһулар туһунан Ыйаабы таһаарда. Манан сизтэрэн, Саха сириг бары улуустарыгар бултааһын көтүллэнэ. Ол туһунан Ил Дархан ойуур баһаарын умурорууга үлэспит дьону кытта көрсүһүүтүгэр биллэрдэ. Кини уоту утары охсуһааччыларга федеральной уонна өрөспүүбүлүкэ наһараадаларын, «Ойуур баһаарын умуроруу кыттылааба» диэн аан бастаан олохтоммут бэлиэни туттарда.

Балаган бийин 14 күнүгэр Суһал ыстаап мунһаар санитарнай-эпидемиологической быһыы-майгы түспүбүтүгэр бэлиэтэнэ. Үгүс улууска дьон уопсукаттан кэлиитинэн уонна үөрэх сааламмытын, оттон сорох улуустарга вакцинаны ылыы бытаанынан, ойуур баһаарын умурорууга элбэх киһи кэлэн үлэспитинэн, коронавирүсунан ыалдьыи миэстэтигэр улааппыт. Ил Дархан күһүн ОРВИ турар кэмгэр коронавирүс ыарыыта таһынчы тарбанытын таһаарбат туһуттан, улуус уонна куорат уокруктарын баһылыктарыгар грипп утары быһыыны, вакцинацияны уонна хаттаан вакцинацияны тэтимнээхтик ытыгыны сүрүнүлүлүгэр соруу туруорда. Баһылыктар оркуолалар, уһуааннар үлэлэрин ураты контуруолга туталларыгар, ыарыы түбэлтэ билинэ да, хааччахтыр мизрени ылалларыгар ыйда.

Балаган бийин 15 күнүгэр Айсен Николаев өткөмө сана аһыллыбыт оркуола-уһуаан бибилиэтиктин саалатыгар суруналыыстарга анаан улахан пресс-кэмпириэнсийэни ытта. Ил Дархан ойуур баһаардарыттан нэһилиэнньэлээх пууннары харыстааһын, хамсык дьанын утары охсуһар мизрэлэр, оркуолалары уонна уһуааннары тутуу, тыа хаһаайыстыбатын өйөөһүн, куораттарга түспүбүтүгэр эйгэтин тэрийи уонна да атын ыйытыларга хоруйдаата. Айсен Николаев Саха сиригэр оркуолалары уонна уһуааннары тутуу бири сүрүн болпурорунан буоларын бэлиэтээтэ. Саха сиригэр 2018 сылтан 26 оркуола уонна 55 уһуаан тутуллубут. 2021 сылы түмүктүү 14 оркуола уонна 14 уһуаан дьэтин үлэс киллэрэр соруу турар. 2024 сылга дьэри өссө 36 оркуоланы тутар былаан баар.

Пандемия туһунан болпурорска эллиитиригэр, Айсен Николаев Саха сиригэр нэһилиэнньэ 75% коронавирүс утары быһыы ылыта бу дойду үрдүнэн бири үчүгэй көрдөрүү буоларын бэлиэтээтэ. Ол эрэри кэккэ улууска вакцинация таһыма син бири намыһах. Ил Дархан өрөспүүбүлүкэ олохтохторугар туһаайан, вакцинацияттан доруобуйа тутулуктаабын санаатта. Маны тэнэ быйыл төһө да ойуур баһаара, пандемия харгыстаабытын үрдүнэн, 12 улууска 43 нэһилиэнньэлээх пуунна ааспыт нэдиэлэсэ түргэн тэтимнээх интэриниэт киллэриллибит. Онон билигин Саха сиригэр 350 нэһилиэнньэлээх пуун, нэһилиэнньэ 88% түргэн тэтимнээх интэриниэтинэн хабылына. Сыл бүтүөр дьэри эбии 27 нэһилиэнньэлээх пууну хабар соруу турар.

Балаган бийин 15 күнүгэр Ил Дархан өрөспүүбүлүкэтээги харах баһыыһатын үлэтин билистэ, поликлиниканы уонна стационары, элэрээссийэ ытар блогу, оёо сулууслатын уонна суһал көмөнү онорор киини көрдө. Дьонго үрдүк технологиялаах көмөнү онорууга хамсааһын барарын, уустук элэрээссийэлэри ытар буолбуттарын, оборудованиенан хааччылыы түспүбүтүн бэлиэтээтэ. Бири сүрүн хайысханан улуустарга тийэн, элэрээссийэни миэстэтигэр оноруу буоларын эттэ. Ил Дархан ыарыһахтары кытта кэспэтиригэр, киинлэр эмтээһин хааччытыбата түспүбүтүн эттилэр. Кылаабынай быраас Иван Луцкан баһыыһа үөрэби ытыгыга лицензия ылытын, онон харах быраастарын уонна бу салаа үлэһиттиригэр эбии үөрэхтээһин ытыллыабын туһунан иһитиннэрдэ.

Балаган бийин 16 күнүгэр Айсен Николаев Токиотаабы Олимпийскай уонна Паралимпийскай оньуулар кыттылаахтара Степанида Артахинованы, Алена Дмитриеваны, Анастасия Дидорованы уонна Айаал Лазаревы кытта көрүстэ. «Манна үрдүк таһымнаах күрэхтэһиигэ кыттыы бэйэтэ улахан ыайыы, онон эһиги үүнэр көлүөнэсэ уонна эдэр ыччаака хорсун быһыы, күүстээх санаа холбосора буолабыт», - диэн Ил Дархан эттэ. Ыспарсымыаннар өрөспүүбүлүкэ саалататыгар өйөбүлүлэрин, көмөлөрүн иһин махтанналар.

Айсен Николаев Паралимпиадаба боруонса мэтээли ылбыт Степанида Артахиноваба «СӨ физическай культууратын уонна успуордун үтүлээх үлэһитэ» Бочуоттаах ааты уонна 3,2 мөл. солк. сэртификэти туттарда. Алена Дмитриева «Гражданскай килбизин» бэлиэтин, Анастасия Дидорова «Норуоттар икки ардыларыгар эйэни уонна добродоһууну бөөргөтүү» бэлиэтин, Айаал Лазарев Ил Дархан Бочуотунай грамотатынан наһараадаланналар. Көрсүһүүгэ Ыспарсымыаннар тириэньнэрдэрин эмиз чизстээтилэр.

Балаган бийин 17 күнүгэр Айсен Николаев быыбардыр учаастакка бири бастагынан куластаата. Ил Дархан быыбар үс күн устата ытыллара дьону дьантан харыстыр саалтан тэриллибитин, учаастактар бары санитарнай-эпидемиологической ирдэбили тутуһан үлэһитлэрин бэлиэтээтэ. Судаарыстыбаннай Дуума быыбара улахан суолталаабынан кэлэр сылларга дойдубут хайдах суолунан саалаларын быһаарабыт диэн эттэ.

Балаган бийин 17 күнүгэр өрөспүүбүлүкэ баһылыга ойуур хаһаайыстыбатын үлэһиттерин уонна бэтэрээннэрини дэлээх бырааһынныктарынан эбэрдэлээтэ, бастыннарга судаарыстыбаннай наһараадалары туттарда. Быйылгы ойуур баһаардара бу салааба сана баһаарылары киллэрэр тобостобун көрдөрдө. Өрөспүүбүлүкэ саалататын туруорсуулар федеральной киин өйөбүлүн ылылар. Ойуур харыстабылын үбүлээһини икки бүк улаатыннарар туһунан дойду Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин биллэрбитэ.

Матырыяалай-тэхиниическай баазаны бөөргөтүүгэ үлэ барар. Бу күннэргэ эрэгийиэнгэ 20 ыарахан уйуктаах тизиниикэ аҕалылына, эбии өссө 23 кэлиэсэ.

Балаган бийин 17 күнүгэр Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэ нэһилиэнньэлээх пууннарын гаастааһын болпуроронугар мунһах ытта. Владимир Путин соруудабынан социальнай гаастааһын үлэс көхтөөхтүк сабаланна. Урукку өттүгэр Саха сиригэр нэһилиэнньэлээх пууннары гаастааһын өрөспүүбүлүкэ күүһүнэн ытыллыбыта. Өрөспүүбүлүкэсэ социальнай гаастааһын бырайыагын олоххо киллэрэр инниттэн, Ил Дархан дьаһалынан, Бырабыыталыстыба бэрэссэдээтэлэ Андрей Тарасенко салайааччылаах ыстаап тэриллибитэ. Күөх төлөнү нэһилиэнньэлээх пууннарга тизрдиигэ эрэгийиэннээсэ операторынан «Сахатранснефтегаз» АО буолара баһаарылыбыта. Айсен Николаев федеральной Бырабыыталыстыбаны уонна «Газпром» АО-ны кытары хардарыта үлэс үрдүк эллиитинэстээхтик сыһааннаһарга ытырда. Ил Дархан гаастааһынна туруоруллубут соруулар ситиһилиэхтээхтерин туһунан эттэ.

Балаган бийин 18 күнүгэр Ил Дархан национальнай бырайыактар уонна СӨ судаарыстыбаннай бырагыраамаларын чэрчилэринэн эбийиэктэри санардан онорууну уонна тутууну сүрүннүүр суһал ыстаап көһө сылдыар мунһабын ытта. Дьоккуускай куоракка өрөспүүбүлүкэтээги кардиологической диспансер иккис учаратын — 150 куйкалаах сүрэх-тымыр ыарыыларын эмтиир киин уонна өрөспүүбүлүкэтээги онкологической диспансер (радиологической саалааах, хаһаайыстыбаннай блоктаах, 210 куйкалаах) тутууларын хаамытын көрдүлэр. Айсен Николаев сүрэх-тымыр ыарыыларын эмтиир киини тутуу ураты контуруолга сылдыарын, былааннамыт болдьобор үлэс киллэриллиэхтээгин туһунан эттэ. Билигин дьэ ис уонна тас өттүн ситэрэр үлэ ытыллар. Онкологической диспансеры тутуу тэтимнээхтик барар. Кииннэргэ кириэр подъездтары, массыына турар сирдэрин, территорияларын түспүбүтүн ситэрэргэ этилинэ. Билинни кэмиз Дьоккуускайга 245 куйкалаах өрөспүүбүлүкэтээги клиническай инфекционной баһыыһа бырайыактыр-сметнай докумуоннара судаарыстыбаннай эспэртиисэни аһаллар. Мунһааха төөрт улууска доруобуйа харыстабылын эбийиэктэрин бырайыактааһын уонна тутуу болпурорстара көрүлүнүлэр. Бу Уус Маайаба симизнээсэ 104 киһи көрдөрүнэр поликлиникалаах 45 куйкалаах баһыыһа комплекса, Ытык Күөлгэ симизнээсэ 200 киһи көрдөрүнэр поликлиниката, Чурапчыга баһыыһа комплекса, Хонууга симизнээсэ 104 киһи көрдөрүнэр поликлиникалаах 22 куйка миэстэлээх баһыыһа комплекса. Эбийиэктэри олоххо киллэрии Владимир Путин соруудабынан ытыллар. Айсен Николаев Бырабыыталыстыбаба хоту дойду усулорбуйатыгар сөптөөх дьобус баһыыһа моделын үөрэтэн көөргө соруудааата.

Афанасий НОЕВ,
Ил Дархан пресс-сэкиретээрэ.

— ДОРУОБУЙА ХАРЫСТАБЫЛА —

Коронавирус сэтэрээн турар кэмэ

Аан дойдуга тарбамыт коронавирүскай инфекция билигин да салбанан бара турар, бүгүнгү күнгэ ыарыы сэтэрээн турар кэмэ. Күнгэ регистратураба, ортотунан, терапевт бырааска ОРВИ-га 45 вызов, оёолорго, ортотунан, 30 вызов кириэр.

Диспансеризация, периодической медицинскэй көрүү Чурапчы киинин иһигэр тэрилтэлэринэн былаанынан ытылла турар. Улуустаабы суһал ыстаап дьаһалынан балаган бийин 30 күнүгэр дьэри нэһилиэктэргэ тохтоон турар.

Чурапчы улуунун COVID-19 ыарыыны утары болсор ыстаап күн бүгүн улууска Киин баһыыһаны кытта ыкса үлэһири, дьаһаллар суһал ыстаап мунһабын кэнииттэн тутта тахсаллар.

Чурапчыга коронавирүска хаттаран ыалдьыбыт киһи уопсай ахсаана — 1737. Үтүөрбүтэ — 1516 (87,2% тэннээсэ). Билигин сытар баһыыһаба 45 ыарыһах, тастан 139 ыарыһах эмтэнэллэр, ол иһигэр — 38 оёо. Самоизоляцияба 584 киһи олоорор. Икки быраас, биэс орто медицинскэй персонал, төөрт алын медицинскэй персонал, эвакобригада, реанимация отделениета инфекционной стационарга үлэһири.

Күн бүгүн баһыыһа үлэһиттэрэ түүннэри-күнүстэри күүстээх үлэс сылдыаллар. Элбэх үлэһит ыалдьар, ыарыһаха вызовка, анаалыс

ытыллытар, дьэсэ процедура оморорго ыктарылар тахсаллар.

Улууспутугар коронавирүскай инфекция утары вакцина кэлэн онорулла турар. Күн бүгүн ГамКовидВак вакцинаны 3090 киһи (84,7%), ЭпиВак вакцинаны 1498 (100%), Спутник Лайт вакцинаны 1007 (25,82%) киһи ылла. Улуус үрдүнэн 62,7% киһи вакцинацияны ылла.

Эпидситуация улууска ыараханын үрдүнэн, үлэ-хамнас салгыы барар.

Таас баһыыһа иккис учаратын тутуутун аукциона сонньонно. Бэдэрээччиг «Адгезия» ХЭТ тутар. 2021-2023с. хантараак баттанна. Бу сылга бырайыак онорулунна, экспертиза үлэс түмүктэнэн эрэр. 2022 сыл сааһыттан тутуу сабаланар. 2023 сыл 4 кыбаарталыгар сана баһыыһа олоххо кириэхтээх. Топору миэбалинэн, оборудованиенан хааччылыбыт, МРТ-лаах, суһал көмөбө аналлаах туспа отсектаах, үс этээстээх дьэс буолар.

Хас да сыл аҕыс дьээнэн ыһыллан үлэлээн опорбут отделениеларбыт бири сиргэ буолуохтара.

Компьютернай томограф улууска кэлэн турар, билигин аһамыт дьэсэ хапытаалынай өрөмүөн ытылла турар. Быйыл ахсынныы ытан үлэһиэсэ.

Модернизация бырагырааматынан икки санитарнай массыыналар кэлилэр, уһук нэһилиэктэргэ бэрилиннилэр.

Билигин улууска балаһыанньа олус уустук. Улууспут дьон-сэргэтэ! Кэлииттэн барыттан тутуһан, бары санитарнай нуормалары тутуһан этэннэ аһарыабын, бэйэ-бэйэни харыстаһабын! Вакцинаны ылыабын, нэһилиэнньэ 80% ыллахпытына, уопсай иммунитет бу ыарыыга үөскүөсэ.

Александра СЕДАЛИЩЕВА,
Киин баһыыһа кылаабынай
бырааһын тэрийэр-методическай
үлэс солбуйааччы.

АЛРОСА запускает конкурс экологических проектов в Якутии

проблем в области охраны окружающей среды, снижение антропогенной нагрузки на природную территорию, формирование экологического сознания и культуры на территории районов Якутии, являющихся акционерами АЛРОСА: Анабарского, Верхневилуйского, Вилюйского, Ленского, Мирнинского, Нюрбинского, Оленекского, Сунтарского.

После предварительной проверки специалистами Экологического центра проекты будут размещены на сайте <http://www.thinkgreen.alrosa.ru>. Пять лучших проектов будут определены путем открытого интернет-голосования. На заключительном этапе победителя из числа финалистов выберет Конкурсная комиссия, в которую помимо экологов АЛРОСА войдут известные

примеру, обустроить ближайший парк и школьный ботанический сад, или у него есть какая-то другая интересная идея, которая может иметь экологическую ценность, мы поможем ее реализовать», – говорит руководитель Экологического центра АЛРОСА Полина Анисимова.

К участию в конкурсе "Thinkgreen" допускаются совершеннолетние граждане, юридические лица и проектные команды (два и более человека), проживающие/зарегистрированные на территории районов-акционеров АЛРОСА. Итоги конкурса планируется подвести до конца текущего года.

С более подробной информацией о конкурсе можно ознакомиться на сайте <http://www.thinkgreen.alrosa.ru>.

Пресс-служба АЛРОСА

Экологический центр АЛРОСА объявляет о начале сбора заявок для участия в конкурсе региональных проектов в сфере охраны окружающей среды "Thinkgreen" («Думай по-зеленому»). Цель конкурса – вовлечение жителей Республики Саха (Якутия) в совместную проектную и волонтерскую деятельность для формирования благоприятной окружающей среды. На реализацию лучшего экологического проекта АЛРОСА выделит до миллиона рублей.

Для участия в конкурсе до 3 октября включительно необходимо прислать заявку с описанием своего проекта на эл. почту Экологического центра АЛРОСА ECO@alrosa.ru. Проекты должны быть направлены на решение

экоактивисты Якутии. «Развитие системы экологического образования и просвещения – одну из важнейших направлений работы экологов АЛРОСА. Успех многих начинаний в сфере охраны окружающей среды связан с расширением волонтерского движения, привлечением к нему активных и неравнодушных людей. Если человек хочет, к

— УСТУОРУЙА ЧАХЧЫЛАРА —

Сэри сылларыгар чуралчылар «Туру барытын фронтта, туру барытын кыйаы туугар» диэн ыгырыынан уопсай дьыала туугар сэбиэскэй норуоту кытта тэҥиз туохтарын да харыстаабакка үлэлээбиттэрэ.1942 сыллаах куйаас, кураан сайын от үүммэккэ, ыарахан кыстык буолара биллэн барбыта.Итинэн сибээстээн, үрдүкү салалтага чуралчылары хоту көһөрүү туһунан кэпсэтиилэр сабаламмытара. Норуоту хоргуйууттан быһыһаха диэн сорук күөрэйбитэ. Ис дьынгэ төрүт атын этэ.

Өрөспүүбүлүкэ бырабыыталыстыбатыгар үлэлээн уопуттанан, чаастатык бэйэбэр болпууос туруорар буолбутум: «Сэри да кэмэ буолбутун иһин, манньык быһымах дьаһалтан атыннык чуралчыларга көмөлөһүөхсэ сөп этэ дуо?», - диэн. Уонна куруук биир түмүккэ кэлэриҥ – ханнык да балаһыанньага манньык варварды көһөрүү өрүһүлтэ буолар кыага суох этэ.

Итиччэтигэр чуралчыларга көмөлөһөр төрүт да наадата суох этэ – биир эрэ сыл фронтта анаан үрдэтиллибит соруудагы топоруттан босхопоһун ордук буолуох этэ. 1943 с. кураан тохтообута.

Билигин биллибит докумуонунан көрдөххө, партия Саха сиригэ Обкома дьон туугар буолбакка, киинтэн туруоруллубут экономической, политической сруктары толорор туугар үлэлээбит.

Дьыала иһэ манньык этэ. 1942 с. тохсунньуга партия КК уонна Совнарком «Сибиир уонна Илин Сибиир өрүстэригэр балык бултааһынын сайыннарыы туһунан» Уураах таһаарбытара. Бу докумуонна ыйылларынан, Лаврентий Берия салалталаах ССРС ИДьНК 1942 с от ыйын 1 күнүгэр диэри балыктааһынна 6000 спецпереселенецтэри (репрессияламмыттары) департациялаан, балыктааһыны үс анаар төгүл улаатыннарыахтаахтара. Ыйыллыбыт кэмиз Ленинград уобалаһыттан 4150 эрэ фин көһөн кэлбиттэрэ. Ким эрэ төбөтүгэр ити

Егор Борисов кэпсиир

тийбиттэ сыппараны чуралчыларынан ситэрэххэ диэн санаа кирибитэ. Онуоха төрүөт элбэх этэ – бу оройуонга кураан, сыллата былаан туолбата, иитэр сүөһү өлүүтэ.

Партия уобаластаагы салалтата көһөрүүнү тэрийэригэр олохтоох салалта, норуот санаатын аахсары наадалаабынан аахтатахтара. Ол курдук, бу улуус дьылбатыгар улахан быһаарыныны ылынар Обком бюротун мунньагар оройуон салалтатын ынырбатахтара даҕаны. Олохтоох салалта колхуостары көһөрүү туох содуллаах буолуобун ойдоон, үлэни кыйар эр дьону эрэ ытыгы туруорса сатаабыта. Үөһээ былаастар боломуочунайдарынан, миллииссийэ үлэһиттэринэн булгуччулаахтык олохтоохтору барыларын: оболору, кырдыаҕастары ааҕан туран көһөрүү тэрийбиттэрэ. Утары санарбыт, кута сатаабыт дьону, улаатан эрэр оболору (опор ортолоругар мин аҕам Афанасий 13 састаабыр)сокуон харабынан буруйдаабытара.

1942 с. атырдьах ыйын 11күнүгэр Партия Саха сиригэ Обкома «Чуралчы оройуонун колхуостарыгар дьаһаллар тустарынан» диэн уураагы таһаарбыта. Бу докумуонна ыйылларынан, 40-тан тахса колхуос быстах кэмиз өрөспүүбүлүкэбэ туһата суохтарынан, дьарыктарын тыа хаһаайыстыбатыттан балыктааһынна уларытан, Кэбээйигэ, Эдьигээнгэ, Булуна көһүөхтээхтэр. Ити кэнниттэн балтараа ый буолан баран сэттэ нэһилиэти, ол иһигэр Төлөй нэһилиэгин эһэр туһунан обком быһаарыыта тахсыбыта.

Балаан ыйын бастакы күннэригэр 5000-тан тахса колхуостаах Өлүөнэ бириистэнигэр диэри 160 бизрэтэни көлөнөн, сатыы тийбиттэрэ. Тоһуа көрсүөхтээх борокуоттара суоҕа. Үс да хонугунан, нэдиэлэнэн да кэлбэтэхтэрэ. Ити курдук көһөрүү тэрээһинэ хара маннайгыттан быстар мөлтөбө көстөн тахсыбыта. Бэстээх бизрэгэр таһаҕас

тиэйэр баржаҕа тиксигэтэхтэр ый устата аһаҕас халлаан анныгар салгыы кэтэһ хаалбыттара. Хас да киһи манна өлбүтэ.

Хас да нэдиэлэ устата айанныахтаах дьону илдээр баржалары дьону тийэргэ анаан оҕоһуллубатаҕа. Аһаҕас палубага күһүннү сытыы тыалтан, хаар былаастаах ардахтан хаха диэн суох этэ. Ууну да оргутар усулуобуйа суох буолан, сиикэй өрүс уутун иһэллэрэ. Тахсан кириэр да усулуобуйа суоҕа. Ахтыларга кэпсээнэринэн, бириийэ сордохобутун ууга мүччү тутан кэбиспитин быһыы да сатаабакка, аһа турбуттара, өйүттэн тахсыбыт ийэни нэһиилэ ууга ыстана сатаабытын тулуттара.

Тийиэхтээх сирдэригэр кэлэн баран, издээннэрэ өссө иннилэригэр көһүтэрин өйдөөбүттэрэ. Манна, сибээс суох дойдутугар, былаастар илдьиттэрэ кэлэ илтик буолан, туох да бэлэм суох этэ. Эмиз аһаҕас халлаан анныгар олоруу буолбута. 16 эрэ киһи таһаҕас көнүлүмүт буолан, кыйынны танас суоҕун кэриэтэ этэ, ким да танас бэлэмнээн тоһуйбатаҕа. Астара айанныгар бүтэн, тонон, хоргуйан өлүү сабаламмыта. Сэниэлээх доруобай еттүлэрэ бырабыллыбыт өтөхтөрү сарайы, хотону сөргүлүттэрэ, сыаналаах малларын аска мэнэйдэспиттэрэ.

Булуна, Эдьигээнгэ олохтоохтор балыктыыр тэрилиэн хаачыйыт эбит буоллахтарына, Кэбээйилэртэн оннук көмө кэлэн бизрэтэ. Биллэн турар, сөптөөх балыктыыр тэрилэ суох, үөһэттэн анаммыт үрдэтиллибит былааны толорор кыахтара суоҕа. Ити курдук, баһаһээнни сүөһү иитээччилэр балыксыт буолбуттара. Бултаабыт балыктарын бири да бэйэлэрэ, оболоро сииллэригэр хаалларбакка туттараллара – бу хоргуйуу сүрүн биричиинэтинэн буолбута. Көһүүгэ барбыт эр дьон уоркуулааһына таһаҕас суоҕа диэбиттэрэ туолбатаҕа,

үлэни кыйар, дьиз кэргэттарин аһатар күүстээх, эдэр дьон армияга барбытыттан балаһыанньа өссө ыараабыта.

Бастакы сылга өлбүт дьоннорун кыйан көмүккө, таһырдыа таһааран кыстыыллара.

Аҕа дойду сэриитигэр Чуралчыттан баран өлбүттэр ахсааннара көһөрүү сиртибэлэриттэн икки төгүл кыра этэ. 1939 с. улууска 17000 киһи олорбут, 50000 сүөһү, сылгы баар эбит буоллабына, 1944 с. 8000 эрэ киһи, 13000 сүөһү, сылгы хаалбыта.

Ити демография көрдөрүүтүн улууспут 1985 сыллаахха, 40 сыл буолан баран ситиспитэ улууспут сайдыыта үйэ анаара кэнники тэбиллибитин туһулуур. Көһөрүү бары сүтүгэ чеченнэри, ингуштары, балкардары, Волга ньиэмэстэрин уонна Крым татардарын утары Сталин репрессиятыгар тэннээх.

Чуралчы оройуонун салалтатыгар үлэлиир кэмиз көһөрүү кыттылаахтарын реабилитациялааһынна кыттыыны ылбытым. Кырдык кыйарын туугар биир дойдулаахтарым, уопастыбаннас, бэтэрээннэр, сэри сылларын оболоро буолан күскэ үлэлээбиппит. Ити Сэбиэскэй Сойуус кэмизгэр опорон, партия аатыгар хара бэстинэни түһэри боростуойа суох дьыала этэ. Үөһээ салалтага да опороччулар өйдөөбүттэрэ – итинник кырдыгы аны киһиир кыаллыбат буолбутун. 1991 сыл тохсунньутугар, үйэ анаара кэм аастытын кэннэ, партия Обкома 1942 сыллаагы көһөрүү туһунан уураах сыһанан аабыллан, сотуллубута. Сыл курдук буолан баран, Төлөй нэһилиэгэ чөлүгэр түһэриллэн, бири инники күөҥнэ сайдан иһэр нэһилиэк буолла.

Бэчээккэ бэлэмнээтэ
В.Попова – Е.А.Борисов архыйыт-
библэтиэкэтин кылаабынай
библэтиэкэһэ.

(Туһаныллыбыт литэрэтиирэ:
А.Березовская, В.Федоров. Егор
Борисов. Москва. Молодая гвардия
2020 с.стр 22-27).

— УБУЛУӨЙДЭЭХ БИИР ДОЙДУЛААХПЫТ —

Билинни салайааччыларга холобур буолар

Кэлээт, таптыыр кыһын Евдокия Захарованы кэргэн ылан, 1969с. саахсаламмытара, ыал буолбуттарын бэлиэтээн, олунуу ортогугар уруу киэһэтин тэрийбиттэрэ. Ол күнү Николай Григорьевич олохун биер умнуллубат кэрэ түгэнинэн аарар. Ити сайын Благовещенскайдаагы тыа хаһаайыстыбатын үнүстүүтүгэр экономическай факультеска туттарсан кириэр. Онуоха Саха сирин 25 ыччата бу үрдүк үөрэх кыһагыгар үөрэнэ кирибитэ. Эдэр ыал үөрүүлэрин үрдэтэн, сэтиннэй ыйга бастакы уоллара Алик күн сирин көрөр, ийэ, аба буолар үрдүк дылуун бэлэхтиир. Оттон 1971с. икки ийирэ уолаттар Еремей, Алеша төрүүллэр. Онон Николай кэргэнигэр өйөбүл буолаары, олохторун көрсөөрү, кэтэхтэн үөрэхкэ көстүтэ. Дьэ кэргэн түбүгүттэн уонна кэргэнэ ыарыттар буолан, хаста да үөрэбин быраба сыспыта. Онуоха олохун арыһа Евдокия Ивановна өйөөн, сыл-сорук туруоран, 1976с. үчүсүн агроном-экономист идэтин баһылаан үлэһит буолбута. Онон Николай Григорьевич кэргэнигэр махтала мунура суох.

Дьэ ити курдук, эдэркээн уол анал үрдүк үөрэби бүтэрэн, үлэ үөһүгэр түспүтэ. Маныай, сана тэриллэбит "Карл Маркс" сохуоска старшай экономистынан үлэтин сабалаабыта. Онон уустук үлэ ымыгынын чымпыгын этинэн-хаанынан билэн, үлэ үөрүйэхтэригэр уһуулуллубута. Маныаха бастакы настаабынньыктарын Николай Петрович Тарасовы, Дмитрий Петрович Пудовы истинник махтана ахтар. Оччолорго үлэ төлөбүрүн аздыы, сыананы быһыы төрдүттэн саналыы оһоһуллубута, үлэ кэмэһигэр элбэх хронометражтар ытыллыбытара, отделениелары кэрийэн үлэһиттэргэ үгүс өйдөтүү үлэтэ ытыллырар. Онуоха экономистар үгүс өрүттээх үлэни-хамнаһы тэрийбиттэрэ. Оччолорго бу сохуоска С.П. Макаров дириэктэринэн таһаарылаахтык үлэһиттэ. Кини онно сыл кэринэ үлэһиттэрин кэнниттэн Райсбизт бэрэссэдээтэлин солбуйааччытынан аһаммыта. Онон кини оннугар Е.Е. Васильев ананан кэлэн, эмиз сүрдээх ситиһилээхтик үлэһиттэ. Николай Григорьевич бу сохуоска биригэ үлэһиттэ доһотторун Иван Корякин, Гаврил Баины иһирэхтик саныыр. Кинилэри кытта үлэни, сыһыланан тэһэ дүүрэлээн, дьэ кэргэнигэр доһордоһон, бэрт илпээхтик сылдыбыт сыллара өйүгэр-санаатыгар сырдык өйдөбүл буолан умнуллубаттыы хатаммыттар. Сохуос ыһахтыыр сирин быһаарыа уонна эскиһин онорууга Николай Григорьевич бырайыага биһирэнэн, Таатта үрэх үрдүгэр кэрэ, тупсабай көстүүлээх ыһах түһүлгэтэ түтүлүбута. Ити курдук, кини Карл Маркс аатынан сохуоска биригэ үлэһит-хамсаан ааспыт дьонун, ыкса алтыспыт доһотторун туһунан истинник саныыр. "үлэ-хамнаска уһаарылыы оһуолатын онно ааспыт" дьэн билигин сааһыран олорон кизн тутта ахтар.

1978с. сана "Чурапчы" сохуос тэриллэбитэ. Онон Николай кытта үрдүк үөрэхкэ биригэ үөрэммит уола Иннокентий Николаевич Аммосов, Райком Бюрога анааһынан, дириэктэринэн үлэһит кэлбитэ. Кэлээт, кинини кылаабынай экономистынан ыһыран, онно үлэһит барбыта. Сохуос ийиннэммит аппараатыгар бары эдэр экономисттар буолан үлэһэ олус көхтөөх, түмсүүлээх этилэрэ. Бастакы түөрт сыл иһигэр сохуос 7 көһө сылдыар Знамяны ылыта уонна үрдүкү мизстэлэртэн хаһан да түспэт этэ. Салгыы 1979с. Николай Григорьевич Сылан отделениетын уһаарыааччытынан ананан үлэһиттэ. Оччотообуга нэһилиэк Сэбизитин бэрэссэдээтэлинэн

Улуустуугар тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар, салайар-тэрийэр үлэһэ дьонун кылаатын миплэрсибит биер дойдулаахпыт, Мындабаайыттан төрүттээх Саха өрөспүүбүлүкэтин тыа хаһаайыстыбатыгар туйгуна, Бочуоттаах бэтэрээнэ, Чурапчы улуунун, Болугур нэһилиэгин Бочуоттаах олохтоого Николай Григорьевич Михайлов бу күннэргэ үбүлүөйдээх 75 сааһын туолла. Кини 1946с. балаган ыйын 22 күнүгэр колхуосстаах-бааһынай дьэ кэргэнигэ төрөөбүтэ. Ийэтэ Матрена Григорьевна Ыанниксыт, оттон аҕата Григорий Алексеевич сылгыһыт этилэрэ. Онон Николай оҕо сааһыттан колхуос араас үлэтин-хамнаһын этинэн-хаанынан билэ улааппыта. 1963с. Амма 8 кылаастаах, салгыы 1966с. Дирин орто оһуолаларын үөрэнэн бүтэрэн баран, Тула куоракка тиһиэн, үс сыл устата Армияга аэцимеханигынан сулууспалаабыта. Армияттан турбоинженер самолёт аэцимеханига идэни баһылаан кэлбитэ.

Б.П. Пахомов, парткомунан К.В. Макарова үлэһиттэрэ. Үһүн биер тылы булан, хаалылаах отделениены биер бастыңнар кэккэлэригэр таһаарбытара. Куоталаһыа бастаан, Арасыйыа көһөрүлү сылдыар Кыһыл Знамятын ылары ситиспиттэрэ.

Салайар дьобурдаах эдэр экономисты 1982с. "Чурапчы" сохуос дириэктэринэн анаабытара. Райком бастакы сакиртээрэ И.П. Листиков үлэһит мизстэтин, актыыбы кытта билиһиннэрэн, ситиһилээхтик үлэһитиригэр-хамсыырыгар баһарбыта. Бастакы ыйдарга, кырдык, уустук этэ. Ол эрэри экономисттарын уонна уһаарыааччыларын кемелерүнэн үлэ бары ымыгынын чымпыгын сыһа билэн, былааннаахтык ылсан, үлэһит-хамсаан барбыта. Отделение уһаарыааччыларын Е.Е. Борисов, П.Н. Сирябин, Ф.А. Тимофеев үлэһиттэрэ, улахан тирэх буолбуттара. Кини үлэһиттэ сылларыгар улуус хоту сытар нэһиликтэригэр уонна учаастактарыгар социальнай суолталаах эбийиэктэр, үлэһиттэр олорор уолсай дьыллэрэ, 100 мизстэлээх сана хотоннор о.д.а. тутуулар олоххо кирибиттэрэ. Элбэхтэн аһыагы аахтаах: Бэрэбэ, Ойбон Күөлгэ ньиригэ уонна сүөһүгэ аһаммит хотоннор, Ойон Күөлгэ 4 кыбартыралаах дьыз, арыс сыбаа, Уһун Күөлгэ икки этээстээх өрөмүөннүүр мастарыһаай, таас баанньык, үс 1-дии кыбартыралаах арболит дьыз, Үөһэ Чаранна икки 4-түү кыбартыралаах арболит дьыз, Сыланга дьыссаат иккис куортуна, 4-түү кыбартыралаах дьыз, сана кыбартаалынай хонусуунай, Улахан Күөлгэ маһаһын, Чурапчыга Абайа Алаһыгар кырдык сыбаа, икки 4-түү кыбартыралаах арболит дьыз тутуллан үлэһэ кирибиттэрэ. Оттон Кытаанааха сана маһаһын, сүөһү аһылыгын бэлэмнээр сыах, сүөһү көрөөччүлэр дьыллэрэ, икки сана сайылык о.д.а. эбийиэктэр тутуллубуттара, ону тэнэ сана оһуола дьыһитин тутууга сабаламмыта. Арылаах нэһилиэгэр сүөһүтүттэр дьыллэрэ, хонтуора дьыһа, сиилэс угар траншея тутуллубута, ону тэнэ 600 мизстэлээх хотон реконструкцияламмыта.

Сут-хураан дьыллара "Чурапчы" сохуос үлэһиттэрэ өрөспүүбүлүкэ араас улуустарыгар баран оттууллара. Ол курдук, Горнайга, Кэбээйигэ, Булууга, Өлүкүмүсэ тийэ бараллара. Онон барытыгар дириэктэр бэйэтинэн хайаан да сылдыар, кэпсэтиһэрэ, тэрийсэрэ. Ити кэмнэргэ производство тоһуру арандай баһарээти киллэригэ утумнаах үлэ ытыллыбыта. Онон биер бастакынан Кытаанаах отделениета ити көрүнэ тоһуру кирибитэ. Бу сохуос экономическай-производственной сайдыытыгар улахан төһүү буолбута. Николай Григорьевич дириэктэринэн үлэһиттэ кэмнэргэ салайааччы быһытынан ситэн-хотон таһаарыгар дьонун олугу түстээбитэ: "Төрөөбүт улууну сайдарын, дьонун-сэргэм туһугар бары кыһамныбын ууран үлэһиттэһилин",— дьэн дириһник өйдөөбүтэ. Үлэ көхтөөхтүк ытыллырар Социалистическай куоталаһы күргүөмнээхтик ытыллырар. Ити кэмнэргэ биригэ үлэһит ааспыт дьонун — партком бэрэссэдээтэлин М.С. Леонтьеваны, дириэктэрин И.Н. Аммосовы, уһаарыааччы Ф.А. Тимофеевы, кылаабынай инженерин Н.В. Окочешниковы, кылаабынай агрономун Р.Р. Степановы о.д.а. истинник саныыр, үтүө тылынан ахтар. Оччолорго өрөспүүбүлүкэбит бастакы бэрэсидьээнэ М.Е. Николаев тыа хаһаайыстыбатын министригэрэн үлэһитэ. Кини үлэһэ эппитинэһи күөкэ ирдирэ, үгүстүк субаһири, сохуос дириэктэрдэрин үлэһэ уустугун өйдүүрэ, өйүүрэ. Тыа хаһаайыстыбатын министригэригэр туһааннаах истислиһиттэрэ, салайааччылар сотору-сотору командировкаларга кэлэн, үлэһэ-хамнаска ыйыһаарды, субэ-ама бэрэһиллэрэ. Николай Григорьевич оччолорго М.Е. Николаевтан сана бартыбыал туһунан күн бүгүнэ дьэри күндүтүк саныыр. Билигин да ол бартыбыалын кичэллээхтик уура

сылдыар.

Оройуон "директорскай корпусу" бары да дьон-сэргэ олоһо тупсарын туһугар, нэһиликтэр социальнай-экономическай сайдыыларга өрөгөйдүүрүн туһугар дьаныардаахтык үлэһиттэ. Оччотообу сохуос дириэктэрдэрэ билинни кэмнэ нэһилиэк баһылыктарыгар тэмнээх салайааччылар эбит дьэн санааба кэлэбин.

Бу сохуоска 5 сыл үлэһиттэрин кэнниттэн, Николай Григорьевичи, уолпуска сылдыар кэмнэргэ, оччотообуга аан бастаан ытыллыр быһбарга кыһыннарбааха, Райком бюротун быһаарыһынан уураппытара. Салгыы 1987с. Чурапчыгабы РАПО экономическай-финансовый отдел начальнигынан аһыыллар. Ити сылларга от үнүүтэ мөлөх буолан, Хабаровскай кыраайга баран, 2500 туона оту аһылаһан, кыстыгы этэнэ туорааһынга улахан көмөнү онорбутун бэлиэтир тоһоостоох. Ону тэнэ Ньотара үрбэр хаста да тийэн, сирин-уотун көрөн, ити ходоһаттан элбэх от кэпсэтин, онуоха оттуур анал хаһаайыстыбалары тэрийэр туһунан РАПО мунньахтарыгар туруорсубута. Ол иһин да буолуо, кинини 1989с. сана тэриллэр "Ньотара" учаастака дириэктэринэн аһыыллар. Онуоха Николай Григорьевич дьэ кэргэни хаалларан, тух бар сыратын-сылбатын ууран, күүрэн-хааран туран үлэһиттэ, үлэһэ-хамнаска сана кириһилэр ситиһиллэбиттэрэ. Ол курдук, ити кэмнэргэ сана учаастака социальнай суолталаах үгүс тутуулар дьэндэбиттэрэ. Үгүстэн аһыагы холобурдаахха, 3-4 хостоох арболит дьыз, хас да хостоох тоһуру хааччылылаах дьыллэр, АН-2 самолет туһар быһаарыаахха, баанньык, остолобуой дьыллэр, сана сапаралааха олоххо кирибиттэрэ, 3 бэрэстэлээх гравий суол, 400 га изнээх ходоһа сирэ оһоһуллубута. Ити барыта тыа хаһаайыстыбатын министригэригэрэн үбүлэһининэн ытыллыбыта. Итини сэргэ Ыныкчааннаагы көмүс бирикэһитин кытта шефэтэһи олохтоһон, улахан кыамталаах тизхиһикэһи булууга, суолу онорууга, араас тутуулары тэрийиһэ улахан төһүүнэн буолбута. Манык сүмкэн тутуулары, үлэни-хамнаһы тарбаха аһыталаан кэбиһэр арай дөһөн. Оттон итин барытын олоххо киллэриһэ дьэһээх, төһөлөөх сыра-сылба бараммытын, утуйар уу уйуурбутун, доруоһа да айгыраабытын Николай Григорьевич бэйэтэ эрэ билэн эрдээ. Маныаха кини саамай сүрүн тыһыа, өйөбүл буолбут тапталлаах кэргэнигэр Евдокия Ивановнага истинник махтанар. Ону тэнэ биригэ алтыһан үлэһиттэ үлэһиттэригэр хас биридиһилэригэр махтала улахан.

1991-1992 сс., сохуостар ыһылыларын сабана, Сир реформата сабаламмыта. Онуоха Николай Григорьевич аны Сир кэмтитэтин бэрэссэдээтэлинэн аһыыллар. Онуоха бу кэмтитэһэ кинини кытта уопуттаах землеустроитель Д.Д. Лазарев, экономист К.А. Матвеев үлэһиттэрэ. Сир үлэһиттэ үгүс баһаһыанналары, бааһынай хаһаайыстыбаларга төһө сирдээх буолуохтаахтарын быһаарыа, нэһиликтэр кыраныссаларын уруккунан хаалларыа үгүс өрүттээх үлэ тэриллэбитэ.

1991-сылтан Райсбизт салайар структуратыгар улахан уларыһылар сабаламмытара. Нэһилиэгинэн бэйэни салайыныы кирибитэ. Онон хас бириди нэһилиэк баһылыктары анааһын сабаламмыта. Онуоха Кытаанах нэһилиэгин дьон-сэргэтэ улуус баһылыгар И.С. Сивцевкэ туруорсан, Николай Григорьевич аны Кытаанааха баһылыгын үлэһити барар. Оччотообуга үлэһиттэ сохуоһа ыһыллан, бары бааһынай хаһаайыстыбаны тэринэн үлэһит олоһоллоро. Сатабыллаах салайааччы хаһаайыстыбалары тизхиһикэһэн хааччылыа, үчүгэй төрөөхтөөх, үттээх боруода ыһах сүөһүлэри булууга болсомтотун, өйүн-санаатын ууран үлэһиттэ. Ол түмүгэр иһи МТЗ-62 "Беларус" тыһахтар

кэлбитэ, Дьоккуускайдаагы племоһолбоһуу нөһуе Алтаһаан боруода тыһаастар кэлбиттэрэ. Улууска бу нэһиликк үлэ бары хайыскаларын иһини күөһнэ таһыбыта. Ити курдук, Николай Григорьевич бэрт ситиһилээхтик үлэһит сылдыан, олоһор ыар оһууну ылыта — кыра уола Алексей суорума суолланан, дойдутугар Мындабаайыга барарга күһэллэбитэ.

Онон тийэн, 1993 сылтан 1995с. дьэри таһаарыстыба бэрэссэдээтэлинэн үлэһиттэ. Кириэрт, таһаарыстыба үлэтин сааһаарын дуоһабардаһыы төрүтүгэр киллэрен, үлэ-хамнас сүрдээх таһаарылаахтык ытыллыбыта. Сылгы иһитиһэ племенной хаһаайыстыба буоларын ситиспиттэрэ. Халбаһы сыбаа олоххо кирибитэ. Арыс уонна халбаһы сыбаа туһунан салаа буолбута. Адаам Алаһыгар уонна Кыстык Кугдаба ньиригэ иһитинэ сүөһү туһар хотоннор тутуллубуттара. Таһаарыстыбага аһаан автобус, 5 мизлиһсэ аһылаһытара. Дьон санаалара кэлэн туран, көхтөөхтүк үлэһиттэрэ. Ол үлэһит сырыттаһына, улуус баһылыга, нэһиликк актыыбын кытта субэлэһэн баран, Николай Григорьевичи Болугур нэһилиэгин баһылыгын аһыыр. Ити кэмнэргэ, нэһиликкэ эмиз элбэх социальнай суолталаах эбийиэктэр тутуллубуттара: Сэргэ Бэскэ сана маһаһын, дьыссаат, халбаһы сыбаа, ыһахтыыр түһүлгэ, "Кустук" экологическай хайыскалаах лааһы үлэһэ кирибиттэрэ, уһуорт саала көндөйө бүппүтэ. Нэһиликкэ култуурунай-ыспарьыһынай үлэ хайыскаларыгар уонна экологическай эйгэһэ үгүс үрдүк ситиһиллээхтэ. Болугур нэһилиэгэ улууска иһини күөһнэ сыдыбыта.

1999с. Николай Григорьевич аны улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай экономистынан аһыыллар. Оччолорго ырыһаах сыһыаннаһылар күүкэ кириэн эрэр кэмнэргэ этэ. Онон улууска тыа хаһаайыстыбатыгар араас элбэх моделлэр, бизнес-былааннар оһоһуллубуттара, чуолан бааһынай хаһаайыстыбалар моделларын, устаагтарын онорууга быһааччы үлэһиттэ. Улууска бурдугу үүннэри үлэһэ таннары барбыта. Онон "Сир" производственной-потребительскай кэпэрэтиип тэриллэбитэ. Улууска тыа хаһаайыстыбатын финансовый-экономическай туруун тупсарар сорукаах "Маныаһа" финансовый-кредитиһэ потребителскай кэпэрэтиип иһэн ыһырылаах муньаһынан биһэргэммитэ. Николай Григорьевич управлениега үлэһит кэмнэригэр оччотообу улуус баһылыга А.А. Шадрин ыһыран ылан, кинини Алданга баран мас кэрдитин тэрийиһэр сорукааһыта. Онон 15 оробуочайдаах биригэдэһи тэринэн, тутуу маһын кэрдитиһэр баран үлэһиттэ.

Олоһон төрөөбүт улууһа социальнай-экономическай баһаһыаннаһын сайыннарыа, дьон-сэргэ туруктаах олоһо тупсарын туһугар анаабыт Николай Григорьевич Михайлов 2001 сылга бочуоттаах сыһыаланна таһыбыта. Бизнсийсэ таһсан да баран олоһотоһо — Болугурга нэһиликк кырдыбаастарын Сэбизитин бэрэссэдээтэлинэн өр сылларга үлэһит, быһырыһыттан ыла тохтоон олорор. Кини эңдирдээх, дьэ кэргэнигэр, тус олоһор улахан оһууну ылар, самнан хаалбааха, кытаанах санаатынан, олоххо дьулуруунан, үлэһит дьолу булан, сүөһүлэри туһугар сарсынны күһнэ эрэллээх түбүк үөһүгэр сылдыар. Ити курдук, Николай Григорьевич Михайлов күөгэйэр күһүгэр сылдыан, дьонун-сэргэтин, төрөөбүт улууһа сайдарын туһугар күүһүн-кыаһын, өйүн-санаатын түмэн, бары кыһамныһын ууран туран үрүлүйэ үлэһит ааспыт кэмнэргэ билигин кэм салайааччыларга дьонун холобур буолар. Тумус туттар киһиһитиһэр үбүлүөйдээх сааһынан чэһэн доруоһунай, нус-хас олоһу баһарабыт.

Н.Г. Михайлов тус актыыһыттан быһа тардан матырыйаалы бэлэмнээтэ Анна ЗАХАРОВА.

"БИИР СОМОБО" медиа-бырайыак / МУГУДАЙ НЭИЛИЗГЭ

Уулуссалары сырдаттылар

Мугудайга олохтоох көсүлээһини өйүүр бырагыраама чэрчитинэн бу күнүргэ нэһилик киин уулуссатын сырдатты үлэтэ түмүктэнэ. Ол курдук, Октябрьскай уулуссага сана тимир остуолбалаах лаампалар сандардылар.

Саха өрөспүүбүлүкэтин Суолу оноруу пуондатын бырагырааматыгар кыттан, бу күнүргэ бөлүөлүккэ кириин киин муостаны тутуу сааланна. Тутуучу А.Кардашевскай салайааччылаах биригээдэ үлэһиттэрэ тендергэ кыайан, бу ый иһинэн үлэбэ киллэрэр былааннаах үлэһит-хамсы сыгдыаллар.

Чурапчытаабы РЭС тэриптэ нэһилик уотун ситимин СИП кабелига толору көһөрүүнү түмүктүүр үлэни ыйтар.

Эһиили сылга бэлэмнэн, Арбаа Трассовой уулусса ыалларыгар "Буоратай" эбэттэн сайынны уу ситимин тәрды үлэтэ сааланна.

Илья СИВЦЕВ.

«НОРУОТ КҮҮНЭ-КӨМҮӨЛ КҮҮНЭ»

Атырдьах ыйын 8 күнүгэр тыа баһаара Мугудай территориятыгар кирибитин түһүрүн иһитиннэри кирир, нэһилик баһылыга К.И. Пермяков суһал ыстаабы тэрийэн, үлэни-хамнаһы сүрүннээн уоту утары үлэ сааламмыта. Олохтоох дьаһалта иһинэн тэриллэбит суһал ыстаап(сал.Н.С.Попова,И.Д.Сивцев) түүннэри дьулурустубаны олохтоонун, дьону түмүү, кэлиилэрин-барыларын баһаары, тизхиныкэнэн, уматыгынан, туттар малынан-салынан, аһылыгынан хаачыйыы о.д.а. тирээн турар кээкэ болпуростары баһаарыга үгүс өрүттээх үлэни тэрийбитэ.

Атырдьах ыйын 9 күнүгэр мобилизация биллэриллэн, ити күн нэһилик олохтоохторо, баһылыктыг Кузьма Пермяков салалтатынан, баһаары утары үлэбэ турумууттара. Онуоха ыксалаах кэмнэргэ дьоммут-сэргэбит, улуустан, Дьокуускай куораттан эдэрдиин-эмэннин бары, туора турбакка, күүс-көмө буолулар.

Көһөрүлүү кыттылаабы, Мугудай нэһилигин Бочуоттаах олохтоо, нэһилик ытык кырдыабаа Д.Д.Сивцев оболор, сизнэргэ бу ыксалаах балаһыаньаны бастагынан өйдөөн, аһылык нобуора онорон нэһиликнэһэ ытыгы таһаардылар. Түөлбөбит олохтоохторо, дьахталлар түүннэри- күнүстэри үлэһит сыгдыар дьоммутугар сибээһэй ооруот аһынан, сылаас аһынан хаачыйыыга күүскэ үлэлэтилер, мизстэтигэр тийэн, солбуһа сыгдыан, ити аһылыгынан хаачыйыы тэрилинэ. Ыччаттарбыт, устудьуоннар дойдуларын туһугар бэйэлэрин баба өттүлэринэн кэлэн түүннэри-күнүстэри үлэлэтилтэриттэн олус үөрдүбүт, оболорбут ыарахан күнүргэ түмсүүлээхтэрин көрөн астынныбыт.

Күүс-көмө, тирэх буолулар: Чурапчы улуунун дьаһалтата, Ыксалаах быһыы-майгы ыстааба, Чурапчытаабы «ГЛУ Лес» тэриптэ – М.А. Сивцева, Р.Р. Данилов, Чурапчытаабы экология иниспексийэттэн В.С. Павлов, Чурапчытаабы лесничество тэриптэтигэр А.А. Гермогенов, СӨ добровольцевтарын ыстааба, Чурапчы улуунун баһылыктара, «Туймаада-Нефть» АК, биер дойдулаахпыт, СӨ Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Муннаабын сис кэмистиэтин бэрэссэдээтэлэ М.Д. Гуляев, Мелкорация тэриптэтигэр М.И. Лоскин, Мугудайтан төрүттээх Дьокуускай куоракка, Чурапчыга олорор биер дойдулаахтарбыт, Д.П. Коркин аатынан ыспартыбынай

оскуола кэлэктибэ (дириэктэр Н.Н. Гуляев), Чурапчы нэһилигин дьаһалтата, Сылан, Төлөй нэһилигин олохтоох дьаһалтата, олохтоохторо, Чурапчы улуунун Мугудай-Төлөй уокругун дьокуатаа М.В. Смирников, Чурапчытаабы бэтэринээринэй управление, улуустаабы 23 №-дээх аптека (М. Николаева), «Уйгу» маһаһын (Н.И. Толстоухов), атыһыттарбыт – А. В. Егоров, А.И. Толстоухов, «Айар» устудьуйа С.П. Гуляева, Чурапчытан «Алгыстаана» автопеди кулууп (И.Н. Кривошапкина, Е.Н. Каженина), Д.Д.Красильников аатынан орто оскуола 39, 41, 44 выпустара, Мугудай нэһилигин олохтоохторо. Ону тэнэ Н.Н. Пермяков бэйэтин массынатынан түүннэри-күннэри уматык таста.

Мугудайга турбут ойуур баһаарыгар СӨ добровольцевтарын ыстаабыттан 26 киһи кэлэн үлэлэстэ. Кинилэр Саха сири аравас улуустарыттан, Чебоксары куораттан түмсүбүттэр. Дьокуускай куораттан добровольцевтар ыстааптара күүс-көмө буолла. Эрбиллэринэн, күрдээхтэринэн, уу ыстарар үрүсээхтэринэн, мотопомпаларынан, балаахкаларынан, утууар мөһөөччүктэринэн, аһылыгынан, респиратордарынан, үтүлүктэринэн, зминэн-томуна хаачыйдылар.

Мэлдьэхсигэ, Мугудайга турбут ойуур баһаарыгар дьоммут-сэргэбит туора турбакка, бары күүс-көмө буолбуттарынан, ис сүрэхпиттэн барба махталбытын тиздэбит. «Ойуурдаах куобах охтубат-дьонноох киһи тутайбат» дьэн өс хоһооно олус да сөлкө этиллэрин уустук кэммитигэр биллибит.

Александра СОКОЛЬНИКОВА.

«САЙДЫНАЛАР» САЙДЫНЫ УҢАНСАЛЛАР

Мугудайдаабы «Сайдына» дьахтар сүбэтэ былырыын тохсунньу ыйга олохтоох дьаһалта сүбэтинэн тэриллэн үлэһитин саалаабылпыт. Дьахтар Сэбиэтин бэрэссэдээтэлинэн Е.Е.Захарова, нэһилик дьаһалтатыттан кураторбыт Н.С.Попова талыллыбыта. Билигин «Сайдына» дьахтар сүбэтигэр сэттэ чилиэннээхпит. Биер сыл иһигэр араас маастар-кылаастары, сэмизээрдэри, күрэхтэһиһи, акциялары ыыттыбыт, онно кытынныбыт. Ол курдук, нэһиликпит дьонугар СӨ культуураһын туһуна, үөрэхтэһин педагога, Чурапчытаабы оро эбии үөрэбин киинин маастара С.Г. Саввин өрөбүллэргэ кэлэн фанеранан оһуор быһарга үөрттэн барбыта. Ол түмүгэр биһиги эдэр аҕабыт Василий Оконешников дьэһитин түүнүгүн наличниктарын олус тупсабай тына оһоһуна.

1. Нэһиликпитигэр араас маастар-кылаастары ыыппыппыт. Ол курдук У.Н. Кривошапкина оһурунан тигиһэ, М.И. Варламова сүбэ сэмизээрдэри, А.А. Сивцева таһастары тигиһэ, А.И. Лоскина сувенирдары оһурууга, Е.Е.Захарова кылынан өрүүгэ, тигиһэ үөрэтэбит. Билигин пандемия да кэмизер, аныгы олох сизиринэн, онлайн маастар-кылаастары тэрийэ олоробут.

2. Пандемия иннинэ Д.Д.Красильников аатынан Мугудай орто оскулатын кытта олус үчүгэйдик биергэ үлэлэһэн иһэн тохтоотубут. Ол курдук, оболорго анаан араас оһоһуоттары оһурууга эбии дьахтары, туһалаах сэмизээрдэри ыыппыппыт.

3. Саха өрөспүүбүлүкэтигэр Патриотизм сылын уонна төрөөбүт тыл күнүн чэрчитинэн ыытыллар «Мин сахабын» бастагы улуустаабы бэстибээлгэ «Сахам баай сандальта» дьэн саха аһын күрбэр эдэр ийэбитин А.В. Аммосованы баһамнэн киллэрбиһпит. «Бастын кэрэтииллээх сандаль» дьэн номинацияга тиксиппит.

4. Биһиги кизн туттар уран тарбахтаах иистэннээһинит Мотрена Семеновна Сивцева кэрэһинигэр, өрөспүүбүлүкэтээһи Экспресс-иис күрбэин тэрийэн ыыппыт. Барыта 10 бастын иистэннээх кэлэн кыттыбыта. Ол курдук, Мириинэйтэн, Дьокуускайтан, улуусту үгүс нэһиликтэриттэн кэлэн кыттан, быыстапкалары тэрийэн, астынан тарбаспыттара.

5. Чурапчы улуунун дьахталларын күнүгэр аналлаах тэрээһингэ чэй иһитин сизирин-туомун үрдүк таһымга ыыппыппыт. Онно «Ньуруһун сибээһи» үрдүк таһымга эдэр ийэни Т.В. Оконешникованы сизмэн уобараһыгар эдэр ийэни Т.В. Оконешникованы сизмэн киллэрэн, дьон-сэргэ биһирэбилин ылбыппыт.

6. Саха сири бастынан-бастын талба талааннаах, уус-уран тарбахтаах норуот маастардарын блиц-куонкуруһугар, сахалы традиционнай блиц-куонкуруһугар, Аксиныя Алексеевна Сивцева сизмэн тигиһигэр

сигиһиһлээхтик кыттыбыта.

7. «Мааскага тик» улуустаабы акцияга кыттыһан, нэһиликпит баһыһатыгар 54 устуука, улуусту баһыһатыгар 212 устуука маасканы Мугудай аатыттан туттарбыппыт.

8. Кыайыы 75 сылыгар анаан, 31 устуука олбозу тигэн, кырдыабаастарыгар бэлэхтэбиһпит.

9. өрөспүүбүлүкэтээһи, улуустаабы күрэхтэргэ, куонкурустарга кыахпыт тийэринэн кыттыбыт. Ол курдук У.Н. Кривошапкина оһурунан брошь тигиһигэр онлайн күрэххэ кыттыбыта. Онно 2-с мизстэ буолары ситиспит. Оттон Е.Е. Захарова авторскай сэлээппэтинэн «АРТИК-шляп» өрөспүүбүлүкэтээһи күрэххэ кыттан, эмиэ 2-с мизстэ буолбута.

10. «Ийэ дойдуну көмүскэбит дьахталларга – Албан аат!» Улуу Кыайыы 75 сылыгар аналлаах Чурапчы улуунун дьахталларын сүбэтин видеомарафонугар көхтөөхтүк кыттыбыппыт.

11. Аксиныя Алексеевна Сивцева «Мы – за чистое село» акцияга ытыгы таһааран, уулуссабыт, сквербит бөдүн хомуйабыт.

12. «Оро көмүскэлин күнүгэр», Эколог күнүгэр аналлаах «Айылба уонна мин» дьэн оболорго анаан, онлайн уруһу куонкуруһун ыыттыбыт. Оболор олус көхтөөхтүк кыттан, анал бириистэринэн наһаарадалаһыттар.

13. Нэһиликпит скверигэр сибээһи олордустубут, күрүөтүн кырааскалаатыбыт.

14. Бүтүүн Арассыйа биһиги конституциябыт куластааһын кэмизер уопастыбаннай наблюдателинэн Сивцева А.А., Захарова Е.Е. үлэлээбиппит.

15. «Дьэһээр олор – дьэһ кэргэн экономикаһын

дьахтар» улуустаабы бырагыраамага кыттыһан, Захаровтар дьэһ кэргэттэргэ сэнтинээртэн таһа отону туттардылар.

16. «Собери ребенка в школу» аһымал акцияга кыттыһан, «Сайдына» дьахтар сүбэтин аатыттан бастагы кылааска киерэр 3 оҕо бэлэхтэри онорон бизрдибит.

17. Аҕа саастаахтар күннэринэн, биһиз эрүүтүн күүс-көмө, сүбэ-ама бизрэр дьоммутугар, дойдубут айылбатын бэлэһиттэн нобуор онорон бэлэхтэтибит.

18. «Саама дружба» өрөспүүбүлүкэтээһи патриотическай акцияга көхтөөхтүк кытынныбыт.

19. Аан бастагынан улуустуугар ыытыллыт «Битва дизайнеров» онлайн –реалити шоу күрэххэ А.А.Сивцева бэрт ситиһиһлээхтик кытынна.

20. «Бастын асчыт» улуустаабы онлайн күрэххэ эдэркэн ийэ Е.В. Колтовская ситиһиһлээхтик кытынна.

21. Инга Пахомова эмтэнэ барарыгар аһымал аһымал акцияттан туора турбакка, биһиги нэһиликпит дьон-сэргэтэ, тэриптэлэрэ тус көмөлөрүн ыыппытара. Ол курдук, И.Р. Кривошапкина, А.И. Васильев дьэһ кэргэттэргэ, «Кэсикл» түөлбэ –3000, өтөстания-1500, почта-600, дьаһалта -1500, Д.Д.Красильников аатынан оскуола-11000, «Чураанчык Уһууаан» –7900, Баһыһа- 3000, ОДКХ-3000, Кулууп- 1500 солк. суумалаах көмөнү онордулар. Барыта 34800 солкуобай хомуллан, Мугудай нэһилигин аатыттан туттарбыппыт.

22. Мугудайбыт олохтоо Елизавета Петровна Сивцева иһи сана кинигэтин презентациятын тэрээһинигэр кыттыбыппыт.

23. Улуустаабы дьахталлар сүбэлэрин 2020 сыл түмүгүнэн үгүс мизстэни ылары ситистибит.

24. Ыһаах күрбэр «Сахалы таһас» номинацияга М.В.Оконешников 2-с мизстэни ыла.

25. СӨ үлэһи министрииститэтин көсүлээһининэн тэрилибит «В кругу семьи» күрэххэ А.А. Сивцева дьэһ кэргэнинэн кыттан, 10 бастыннар ортолоругар киерэн, сэртификэтинэн наһаарадалаһыттар.

26. Ил Дархан оробуочай бырагырааматынан «Столетний план развития» дьэн форум-сэмизээр «Сайдына» дьахтар сүбэтигэр С.П.Данилова, А.А.Сивцева кыттыһы ылбытара.

27. Горнай улуунун Бэс Күөлүгэр турбут баһаарга сэмиз көмөбүтүн онордубут, ону кураторытыгар А.И.Афанасьевага туттардыбыт.

28. Нэһиликпитигэр турбут ойуур баһаарыгар анаан бородууктан көмөлөстүбүт. Балаһыаньа көнөсүнэ, бу үлэбит-хамнаһыт салбаны, салгыы сайдыа дьэн бигэ эрэллээхпит.

Екатерина ЗАХАРОВА.

Сыһыарыны бэлэмнээтэ Анна ЗАХАРОВА.

— ИЙРЭХ ТЫЛЫНАН —

ААННЬАЛ ТЭНЭ БУОЛБУТ УЧУУТАЛ

Минкэргэзним Николай Максимович Сибиряков эбэтэ Мария Михайловна Попова-Эбээ Маайа Аба дойдуну көмүскүүр Улуу сэриг оодообото, 1942-1944 сс. Чурапчы көһөрүлүүтүн кыттыылааба этэ. Кини кэргэнэ Төлөй нэһилиэгин «Калинин» холкуос туруу үлэһитэ Егор Ильич Попов 1942 сыл сайыныгар, бэс ыйынаабы саамай улахан хомуурга, бэбизскэ тутан аармыйага барбыт. Ити сыл күһүнүгэр Чурапчыттан 41 холкуос хоту үс оройуонна — Кэбээйигэ, Эдьигээнгэ уонна Булунна көһөрүлүүбүтэ. Эбээ Маайа, оччолорго 30-чалаах эдэр дьахтар, түөрт саастаах кыһа Шураны илдьэ холкуоһун кытары Кэбээйи Тыйаатыгар кыс хаар түһүүтэ тиийбиттэр. Бөһүөлэк таһыгар бырабыллыбыт балабанныары биэрбиттэрин оностон олохсуйбуттар. Сарсыарда тын хатыыта туран оҕолорун бойбоччу таһыннаран, уу хааһынан үссэннэрэн, ааны дүлүгүнэн баттатан баран, суох балыгы мунхалаан сордоммуттар. Тонгуу хаары күрдүн былас холобурдаах мууһу нэһилэ көйөн, отучча ойбону, хас да чардааты алларан мунхалыылара күөл ньамабын эрэ баһан таһаарар эбит. Сэниэ-сылба эстэн барбыт, ылдыбыт-быстыбыт үксээбит. Кыһын оройо ааһыта сэбизт бэрэссэдээтэлэ кэлэн: «Интэринээккэ асчым наада», — диир кини көрдөөбүтүгэр, холкуоһа Маайаны ыппыт.

дизн Чурапчы киһитэ сэллик буолан өлбүтэ. Кинини Харитонова Ксения Алексеевна дизн Мэнэ Ханалас кыһа солбуян, дьэ, киһилии үөрэммиттэр. Сарсыарда ахсын Сэбизскэй Сойуус Гимнин ыллырбыт учууталбыт фронт балаһыанньатын кэпсиэрэ. Биридэ Зоя Космодемьянская хаартыскатын көрдөрө-көрдөрө кэпсээбитигэр, бары ытаспыппыт.

Хайдах усулуобуйа үөрэммиттэрин туһунан Мария Спиридонова бу кинигэсэ манньк суруйбут: «... иккис сылыгар Харыйалаах дизн Тыйаа оҕуолатыгар үөрэммитим. Ылдьан сор бөбүнү көрбүтүм. Оҕуолабыт интэринээттэн икки биэрэстэ курдук ырааба. Эчи, тоһон-хатан аҕай биэрбиһитин билигин да умнубаппын. Оҕуола наһаа тымыһыт. Соммутун, былаппытын, үтүлүкүтүн кэтин олоһорбун. Чэрэниилэбит тоһо турара, онон хоһоньубутугар уктан олоһон суруйарбыт.»

Үөрэнэр-олорор усулуобуйа ыараханын учуоттаан, учууталлар барахсаттар (дьининэн кинилэргэ, атын сиртэн тиийэн үлэһит-хамсыы сылдыар эдэр дьонно, туох дэлэй аһа-үөлэ, таһаа-саба кэлээхтэй?) үөрэнээччилэригэр төһө кыаппарынан көмөлөһө сатаабыттарын туһунан Варвара Абрамова манньк эппит: «Сырдык үтүө санаалаах учууталларбыт биһигини өлөр өлүүттэн быһаарыттар. Гаврил Николаевич Баишев сэриигэ бараары туран, бизсэлкэтин сабылтын туура тардан бизсэлкэтин Ксения Алексеевна Шура Смирниковага ыраахы тигэ охсубута дии. Оччолорго Шура төгүрүк тулааһа этэ. Оҕуолабыт сэбиздиссэин Роман Михайлович Федоровы мэлдьи саныыбын. Ити ыарахан кэмнэ миһигин күн аайы киллэрэн эбиэттэтэрэ, онтон интэринээккэ көһөрөн ылбыта. Киниэхэ тыһынааһар көрсөн махталбын эппэтэх хомолтолоохпун...»

Эдэркээн учуутал кыыс

Үтүө оҕо махталын ылбыт учуутал кыыс туһунан сиһилии билээри, мин Төһүлү оҕуолатын мусойун кытары сэбэстэнэ сылдыһыппар, Ксения Алексеевна иппит балтын, Марианна Харитонова-Товарованы, кытары тиксигиннэрбиттэрэ. Кини биэрбит докумуоннарынан биллэххэ, Ксения Алексеевна Төһүлү орто

оҕуолатын бүтэрээт, 1941 сыл күһүнүттэн учууталынан ананан, 1946 сыллаахха диэри Кэбээйи оройуонугар үлэлээбит. Бастаан Кэбээйи ситэтэ суох, Куокуй начаалынай, онтон Тыйаа биэс кылаастаах оҕуолатыгар учууталлаабыт.

Чурапчыттан көһүүгэ тиийбит оҕолор ахтыыларынан сылыктаахха, Тыйаа (Харыйалаах) оҕуолатыгар 1943-1944 үөрэх дьылыттан үлэлээбит. Баара эрэ 21 саастаах кыыс элбэх ноһуруусканы сүктүт. Варвара Абрамова кинини физкултуура учууталын быһыытынан өйдүүр, Евдокия Барашкова үһүс кылааска үөрэппитэ диир, оттон Ксения Алексеевна бэйэтин ахтыытыгар суруйбутунан, военруктаабыт уонна пионер баһаатайынан үлэлээбит. Ону таһынан оччолорго учуутал тустаах үлэтин таһынан, элбэх уолсаһыбаннай ноһуруускалаах буоларын саныабыт. Ол курдук, хомсомул маннайгы сүлүүх тэрилтэтин салайыы, нэһилиэһинэсэ политинформацияны онорон, сэриг хаамылытын билиһиннэри, араас субуотунньуктары тэрийии, сойуомка сурутуу, аармыйа пуондатыгар анаан сылаас таһас тигитин тэрийии о.д.а. курдук эппизттээх соруудаһар учууталларга сүктэриллэрэ.

Дьэ манньк үлэ үөһүгэр сылдыһыт эдэркээн учуутал кыыс бэйэтин үтүө санаатынан, аһыныһас майгытынан күүс өттүнэн көһөрүллэн тиийбит Чурапчы дьонугар умнуллубат, махталлаах өйдөбүлү хаалларбыт.

Тоһо ахтыбатаһай?

Биир ыйыты күүрэйэр — көһүүгэ сылдыһыт оҕолор кэлин улаатан баран, учууталларын сирэй көрсөн, махтаналларын биллэрбиттэрэ буолуо дуо? Саха сэмэй, иһигэр иитийэхтиир изийитин таһыгар таһаарбат, ону аһан наһаа ытыктыыр киһитигэр төрт биллэ-көстө сатаабат, ыраахтан сылдыан сүүрүгүр.

Ксения Алексеевна сааһыран, бочуоттаах сынныаланна олоһон, 1942-1944 сыллардаах Чурапчы көһөрүлүүтүн туһунан матырыйааллар хаһыаттарга тахсалларын, оҕолор кини аатын ахталларын син түбүһүн көрөрө, ааһара чахчы. Ол эрэри, ити ыарахан кэмнэргэ кини эдэркээн сылдыан туох да уратылааһы буолбакка, учуутал

быһыытынан оноруохтаабын онорбут курдук санаабыт быһыылаах. Инньэ гынан ити кэрдиис кэм туһунан тугу да кэнэтэн суруйбатах дизн сэриигэххэ эрэ сөп.

Марианна Харитонова-Товарова соторутааһыта эдьийин архыыбыттан Төлөйтөн төрүттээх Иван Захаров көһөрүү сылларын туһунан ахтыытын булан ылла. Ол аата — Чурапчы оҕолоро, үөрэнээччилэрэ киниэхэ кэлэн барбыттар, махталларын тизрибиттэр эбит!

Түмүк тыл оннугар

Тыйаага мин 2015 сыллаахха командировкага тиийэ сырыттаһына, оҕуола учууталлар «Билиибит кыһата» дизн оҕуола 70 сыллаах үбүлүөйүгэр аһамыт дьобус кинигэни бэлэхтээбиттэрэ. Онно Харыйалаах оҕуолатын учууталларын испиһээгэр сэриг ыарахан сылларыгар үлэлээбит, оҕо аймах саамай махталынан ахтар учууталлар — Ксения Алексеевна Харитонова уонна Гаврил Николаевич Баишев (учууталлыы сылдыан аармыйага ынырыллыбыт) ааттара хомойуох иһин суох...

Одьулуун оҕуолатын учуутала, поэт Иван Попов-Байдам ийэтэ Александра Ивановна Попова (көһөрүү саһана тулааһа Шура Смирникова) сааһын тухары махталынан ахтыыт учууталыгар анаан манньк хоһоону 2002 с. суруйбут.

МАХТАНАБЫН!

(1942-1944 сс. Тыйаага көһөрүлүүтү Чурапчы оҕолорун үөрэппит Ксения Алексеевна Харитоновага)

Үөрэппит эн оҕон оҕото
Махталбын Эдьигэ тизрибизин,
Бу күнүгү сырдыктаах олоххо
Үтүөнү үрдүктүк тутууһун.

Мин ийэм махталлаах тылынан
Бу сиргэ олуктун уурбуппун,
Кэрэни кэрэхсир тылынан
Учуутал идэтин талбытым.

Өрүүтүн үөрүүнэн ахтыллар
Учуутал! Эн аатын ааттаһыным,
Ийэттэн оҕоҕо бэрлэлэр
Махтал тыл үйэни дабайдың.

Сүүс сылы курдары сүүрэллэр
Үтүө күүс өрүүтүн баар буоллун.
Эн аатын ыччакка ахтыллар
Номоһор мин тылым холбостун.

Эн курдук аһыныһас майгылаах
Учуутал аһаана элбээтин.
Айылба бараммат сырдыктаах,
Үөрэхпит ол курдук буолуохтун.

Мин махтанабын бүгүн Эдьигэ,
Билиини тарбаттар ытык
Киһигэ, Сүүрүгүэбин күн-күбү
Ийэм аатыттан
— Уоттаах сыл эдэркээн
Учууталыгар!

РАИСА СИБИРЯКОВА.

— ВНИМАНИЕ! —

С 1 СЕНТЯБРЯ ПО 25 ДЕКАБРЯ
Филиал ПАО «ДЭК» «Якутскэнергосбыт» проводит акцию
ЗАПЛАТИ ДОЛГИ БЕЗ ПЕНИ!

Акция проводится для клиентов - физических лиц
Условия участия:

- полное погашение задолженности за поставленные ресурсы;
- отсутствие судебного решения о взыскании пени.

Быстро и удобно оплатить счета без комиссии можно на сайте ПАО «Якутскэнерго» www.yakutskenergo.ru через личный кабинет.

Подробности на сайте www.yakutskenergo.ru и по телефону: 8-800-100-22-05.

ДЭК

Якутскэнергосбыт

Председателя village (районного) Совета

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС(РАЙОН)»

РЕШЕНИЕ № 14-05

«21» сентября 2021 г.

О результатах дополнительных выборов депутатов представительного органа по одномандатному и (или) многомандатному избирательному округу муниципального образования «Чурапчинский улус (район)»

В соответствии с пунктом 1 статьи 70 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», частью 1 статьи 82 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» и на основании протокола о результатах дополнительных выборов депутатов представительного органа муниципального образования Чурапчинского улуса (района) по Мындагайскому одномандатному избирательному округу и Холтогонско-Хадарскому многомандатному избирательному округу, избирательная комиссия муниципального образования «Чурапчинский улус(район)» решила:

1. Признать дополнительные выборы депутатов представительного органа муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» по Мындагайскому и Холтогонско-Хадарскому одномандатному и многомандатному избирательным округам состоявшимися и результаты выборов действительными.

2. Признать избранным депутатом представительного органа:

2.1. Павлова Данила Даниловича по Мындагайскому одномандатному избирательному округу, набравшего наибольшее число голосов избирателей 235, что составляет участие в голосовании, что составляет 77,43 % от числа избирателей, принявших участие в голосовании.

2.2. Сивцева Александра Ивановича по Холтогонско-Хадарскому многомандатному избирательному округу, набравшего наибольшее число голосов избирателей 567, что составляет участие в голосовании, что составляет 77,04 % от числа избирателей, принявших участие в голосовании.

3. Опубликовать настоящее решение в районной газете «Сана олох».

Д.Е. Никитина,
Председатель избирательной комиссии муниципального образования «Чурапчинский улус(район)».

В.С. Деллохова-Никитина,
Секретарь избирательной комиссии муниципального образования «Чурапчинский улус (район)».

РЕСПУБЛИКА САХА (ЯКУТИЯ)

Избирательная комиссия муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинский улус (район) Республика Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ № 17

«21» сентября 2021 г.

О результатах выборов главы муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинский улус (район) Республика Саха (Якутия)

В соответствии с пунктом 1 статьи 70 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», частью 1 статьи 81 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» и на основании протокола о результатах выборов главы муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия) от «19» сентября 2021 г., избирательная комиссия муниципального образования решила:

1. Признать выборы главы муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) от «19» сентября 2021 года состоявшимися и результаты выборов действительными.

2. Признать Степанова Афанасия Афанасьевича избранным главой муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия), получившего наибольшее число голосов избирателей 236, что составляет 82,55 % от числа избирателей, принявших участие в голосовании.

3. Официально опубликовать настоящее решение, а также данные о числе голосов избирателей, полученных каждым из зарегистрированных кандидатов на должность главы муниципального образования «Хадарский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) (прилагается) в газете «Сана Олох».

Лукина З.Е.,
Председатель избирательной комиссии муниципального образования «Хадарский наслег».

Лукина П.М.,
Секретарь избирательной комиссии муниципального образования «Хадарский наслег».

РЕСПУБЛИКА САХА (ЯКУТИЯ) Избирательная комиссия муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республика Саха (Якутия)

РЕШЕНИЕ № 15

«21» сентября 2021 г.

О результатах выборов главы муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республика Саха (Якутия)

В соответствии с пунктом 1 статьи 70 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», частью 1 статьи 81 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» и на основании протокола о результатах выборов главы муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) от 20 сентября 2021 г., избирательная комиссия муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) решила:

1. Признать выборы главы муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) от «19» сентября 2021 года состоявшимися и результаты выборов действительными.

2. Признать Лобанова Алексея Гаврильевича избранным главой муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия), получившего наибольшее число голосов избирателей 114, что составляет 57% от числа избирателей, принявших участие в голосовании.

3. Официально опубликовать настоящее решение, а также данные о числе голосов избирателей, полученных каждым из зарегистрированных кандидатов на должность главы муниципального образования «Арылахский наслег» Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия) в газете «Сана олох».

Л.И. Борисова,
Председатель избирательной комиссии муниципального образования.

Т.Н. Харитонова,
Секретарь избирательной комиссии муниципального образования.

Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо, ытыктыыр аймахпыт

АЛЕКСАНДРОВ Василий Еремеевич

ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Любовь Дмитриевнаба, кутурулуттар Инокентийга, кыыһытыгар Иваннаба, Надежда, Василий, Анастасия Александровтарга, бары сизиннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Мэнэттэн Федоровтар, Дорофеевтар, Чурапчыттан Монастыревтар, Филипповтар, Дьокуускайтан Федоровтар.

Кутурбаммытын тиздэбит:

- Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо, нолуогабай сулууста бэтэрээнэ, күндү кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ Александров Василий Еремеевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Любовь Дмитриевнаба, оболоругар, сизиннэригэр Чурапчыттан С.И. Никитин дьиз кэргэнэ.

- Чурапчы улуутун олохтооҕо Александров Василий Еремеевич ыалдьан олохтон туораабытынан, С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын дириктэригэр Надежда Васильевнаба уонна Иван Прокопьевич Уаровтарга "Радость" оҕо дьоруун сайыннара кини кэлэтибэ.

- Тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэр Александров Василий Еремеевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Любовь Дмитриевнаба, оболоругар, сизиннэригэр, аймахтарыгар Куоҕалыттан "Сканди" түмүү чилиэнэрэ.

- Тапталлаах быраата, убайа, РФ Федеральнай нолуогабай сулууста туйгуна, РФ уонна СӨ нолуогабай сулууста бэтэрээнэ, "Саха сиригэр профсоюз хамсааһынын сайдыытыгар кылаатын иһин", "Чурапчы оройуонун сайдыытыгар кылаатын иһин" 3-с иистилэнэ, "СӨ нолуогабай уорганнарын 25 сыла" бэлэтигэр хаһаайыннара Александров Василий Еремеевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Любовь Дмитриевнаба, оболоругар, кийиттиригэр, сизиннэригэр эдьийтэ Акулина Еремеевна Баягантаева уонна кини дьиз кэргэнэ.

- Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо Александров Василий Еремеевич ыалдьан олохтон туораабытынан, кыыһыгар, С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын дириктэригэр Надежда Васильевна Уароваба, кини дьиз кэргэннэр, ийэтигэр Любовь Дмитриевнаба, биригэ төрөөбүттэригэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын кэлэтибэ.

- Тапталлаах аҕалара, эһэлэр Александров Василий Еремеевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кыыһыгар, күндү дьүүгэлэригэр Надежда Васильевна Уароваба, кини дьиз кэргэннэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскулатын нуучча тылыгар уонна литературатыгар учууталара.

- Күндүтүк саныыр, ытыктыыр таайдара, РФ Федеральнай нолуогабай сулууста туйгуна, РФ уонна СӨ нолуогабай сулууста бэтэрээнэ, "Саха сиригэр профсоюз хамсааһынын сайдыытыгар кылаатын иһин", "Чурапчы оройуонун сайдыытыгар кылаатын иһин" 3-с иистилэнэ, "СӨ нолуогабай уорганнарын 25 сыла" бэлэтигэр хаһаайыннара Александров Василий Еремеевич олохтон туораабытынан, кэргэннэр Любовь Дмитриевнаба уонна эдьийдэригэр Акулина Еремеевна Баягантаеваба, кинилэр дьиз кэргэттиригэр, оболоругар, сизиннэригэр, бары аймахтарыгар, чугас дьонноругар Дьокуускайтан Михайловтар, Константиновтар, Дьячковскайдар, Поисевтар, Павловтар, оболоро, сизиннэрэ.

- Тапталлаах аҕата Александров Василий Еремеевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, биригэ үөрэммит доҕордорулар Надежда, ийэтигэр Любовь Дмитриевнаба, биригэ төрөөбүттэригэр, оболоругар Чурапчы орто оскулатын 1994с. биригэ бүтэрбит доҕотторо.

Холтобо нэһилиэтин Бочуттаах олохтооҕо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин автомобильнай тырааныспарга Бочуттаах үлэһитэ, Уло бэтэрээнэ, Сэрии кэмин оҕото

ИВАНОВ Николай Николаевич

бу дьыл балабан ыйын 17 күнүгэр ыарахан ыалдьан олохтон туораабытын билэр дьонугар, доҕотторугар курутуулан туран ийитиннэрбит.

Кэргэнэ, оболоро, кийиттирэрэ, сизиннэрэ.

Кутурбаммытын тиздэбит:

- Хатылыттан төрүттээх биригэ дойдутаахтара Иванов Николай Николаевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Анаисия Афанасьевнаба, оболоругар, сизиннэригэр Хатылы нэһилиэтин дьаһалтата.

- Холтобо нэһилиэтин Бочуттаах олохтооҕо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин автомобильнай тырааныспарга Бочуттаах үлэһитэ, үлэ бэтэрээнэ Иванов Николай Николаевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Анаисия Афанасьевнаба, оболоругар, бары аймахтарыгар Холтобо оҕо култуура салаатын бары үлэһиттэрэ, кэлэтииттэрэ.

- Тапталлаах аҕалара Иванов Николай Николаевич ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, өр сылларга Дириктэригэр участковой балыһаба үлэһиттэр бэтэрээннэригэр Анаисия Афанасьевна Ивановнаба, оболоругар, сизиннэригэр Чурапчытаагы кини балыһа кэлэтибэ, Дириктэригэр врачнай амбулатория кэлэтибэ, профсоюзта, бэтэрээннэрин Сэбиэтэ.

Биригэ үлэһиттэр кэлэтибэ, бэтэрээннэригэр, өр сылларга телеграф отделын биригэдиригэр үлэһиттэр

МОНАСТЫРЕВА Анастасия Ивановна

олохтон туораабытынан, уолугар, кийиттигэр, сизиннэригэр, аймахтарыгар, чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

"Сахателеком" Чурапчытаагы филиалын кэлэтибэ уонна бэтэрээннэрэ.

Дириктэр ытыктыыр убайыт, «РСФСР тыа хаһаайыстыбатыгар туйгуна, Труданкай илбизин» бэлэтигэр хаһаайына, Чурапчы улуутун Бочуттаах гражданина, колхозунай-совхозунай тутул уонна тыыл бэтэрээнэ

ЖЕБСАИН Василий Хрисанфович

уһун ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, бары аймахтарыгар, уолугар, кыыһыгар, кийиттигэр, сизиннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

"Чурапчы" түмүү, Иван Макаров.

Болтоно нэһилиэтин олохтооҕо

ГЕРАСИМОВ Прокопий Николаевич

ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Вера Федоровнаба, оболоругар, биригэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

"Болтоно нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, бэтэрээннэрин Сэбиэтэ.

Одьулуун нэһилиэтин олохтооҕо, үлө, тыыл бэтэрээнэ, Хоту көһөрүлүү кытылылаба

ГУЛЯЕВА Вера Моисеевна

ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, оболоругар, сизиннэригэр, бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Одьулуун нэһилиэтин дьаһалтата, кырдыабаастарын Сэбиэтэ.

Таатта улуутун Чычымах нэһилиэгиттэн төрүттээх Болугур нэһилиэтин олохтооҕо

ВАСИЛЬЕВ Михаил Семенович

64 сааһыгар ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэннэр Христина Михайловнаба, оболоругар Михаилга, Семенга, Иринаба, Петрга, кийиттиригэр, сизиннэригэр, бары хаан-уруу аймахтарыгар, алтыһыт истинг доҕотторугар, биригэ үлэһит ааспыт дьонугар, ыалларыгар, Болугур нэһилиэтин дьонугар-сэргэтигэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Болугур нэһилиэтин дьаһалтата, Пенсионердар сойуустара.

Күндү тапталлаах кыыстара, Сылан

нэһилиэгиттэн төрүттээх

НОВГОРДОВА Виктория Прокопьевна

бу дьыл, балабан ыйын 19 күнүгэр ыарахан ыалдьан олохтон туораабытын билэр дьонугар, доҕотторугар курутуулан туран ийитиннэрбит.

Ийэбит Александра Прокопьевна,

биригэ төрөөбүттэр дьиз кэргэттэрэ.

- Тапталлаах кыыстара, үс оҕо

амарах ийэтэ Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, ийэтигэр, бэтэрээн үлэһиттэригэр Фекла Николаевнаба, аҕатыгар Прокопий Семенович Макаровтарга, оболоругар, аймахтарыгар, чугас дьонугар Профессор Г. П. Башарин аатынан Сылан орто оскулатын кэлэтибэ, профсоюзта.

- Тапталлаах оболоро Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, оболоругар, аҕатыгар, биригэ үөрэммит доҕордорулар Прокопий Семеновича, ийэтигэр Фекла Николаевнаба, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар Сылан орто оскулатыгар аҕатынын биригэ үөрэммит таабырдытара-1974с. выпуск.

- Күндү балта Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, кэлэтибэтигэр Анна Прокопьевна Матвееваба С.К.Макаров аатынан Чурапчытаагы гимназия кэлэтибэ.

- Сылан нэһилиэтин олохтооҕо Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, оболоругар, төрөппүттэригэр, биригэ төрөөбүт балтыларыгар, эдьийтигэр, кийиттиригэр Анна Прокопьевнаба, кинилэр дьиз кэргэттиригэр, бары чугас аймахтарыгар Чурапчыттан, Дьокуускайтан, Тааттаттан Матвеевтар, Даниловтар, Чичигиновтар, Местреветтар, Барашковтар.

- Сылан нэһилиэтин олохтооҕо, тапталлаах кыыстара Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, ийэтигэр Фекла Николаевнаба, аҕатыгар Прокопий Семеновича, биригэ төрөөбүттэригэр Сылантан Акулина, Николай Макаровтар уонна кинилэр оболоро.

- Сылан нэһилиэтин олохтооҕо, күндү кыыстара Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, ийэтигэр Фекла Николаевнаба, аҕатыгар Прокопий Семеновича, биригэ төрөөбүттэригэр, кырдыабаастарыгар Улахан Күөл олохтоохторо.

- Күндү кэлэтибэтигэр Новгородова Виктория Прокопьевна ыарахан ыалдьан олохтон туораабытынан, ийэтигэр, аҕатыгар, биригэ төрөөбүттэригэр, оболоругар Лераба, Даяанаба, Сандаараба А.А. Макаров аатынан Улахан Күөл оскулатын кэлэтибэ.

Ген. дириктэр - Н.М. СТРУЧКОВА.
Кылааһынай эрдэктэр - Л.В. ГОРОХОВА,
1-кы категориялаах эрдэктэр - А.Н. ЗАХАРОВА,
Кэрэстэдиэн - С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ.
Худ.эрдэктэр - Л.К. ПОПОВА.
Бэһэттээһини - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СӨ Бырабытыалыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэһэт" Ордэарыстыбаннай автономнай тэрийэтэ.
677000, Дьокуускай к., Ордэарыстыбата уул. 31, 124 кэл.
тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhabezet@mail.ru
Российский Федерация Россиянаарор СӨ салалтатыгар
2020 с. бос ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүмүрө
- ПИ №ТУ14-00589.

Эрдэктэйэ адырыһа:
678570, Чурапчы сэл., Карп Марк уул., 26 "а".
Тел.уонна эрбэт:
эрдэктэр - 41-332,
отделлар - 41-255.
E-mail: sakhabezet@mail.ru,
сайт: sakhabezet.ru,
instagram: @sanaokh

Бэһэттээх сааһа: № 59 (11812)
Кэмигэ: 2 боч. лис
Ахсаана 1150, Хаһыат сыаната: 20
Хаһыат эрдэктэр эрбэттэр сааһа редакция
төһөтүгэр аҕаһын сааһа
бэһэттээх: Сүрүннэ ыйыттар чыгыгар
кырдыабаастарыгар эрбэттэр сааһа эрбэттэр
бэһэттээх